

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ.

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

КАД ЋЕМО И КАКО ЋЕМО КАЗНИТИ ДЕЦУ.

Ко прут штеди, тај своју децу мрзи; ко своју децу милује, тај их и каштигује, вели народ у својој пословици; а пословице су поникле из искуства, те морамо веровати, да у њима има и нешто добра, да има поуке, као и у оним изрекама, што мудри и умни људи казују, јер и пословице су народна филозофија сабрана дугим низом година и живота.

Наша је дужност да испитамо, колико истине и поуке има у тим пословицама и како ју најкорисније можемо и смемо употребити.

Зна се, да је кућа прва школа, а мати прва учитељица деција и да свет по главито онаки бива и постаје, како га кућа упути, јер дете проведе у кући и уз матер прве своје дане и године, кад се навике утискују у душу и кад се по тим одређује правац раду и животу за сво потоње време. Први утисци спољашњег света утискују се у душу детињу из домаћег круга, а први утисци су, као што се зна, најјачи и најтрајнији и не могу сасвим да се истисну ни највишом науком ни најдужим животом.

Главно је дакле, да дете добије у првом добу свог живота, до своје 6. ил 7. године, лепе, погодне, чисте и добре навике и утиске, који ће га пратити после кроз сав живот. Те прве навике и ти први утисци стварају моралну и карактерну основу, која светом влада и које спада у право васпитање.

Васпитавати не значи ништа друго, него упућивати и присиљавати децу, да присвоје оне особине и навике, које се нама старијима чине, да су за живот, за друштво потребне, за душу и срце погодне и за карактер упутне.

Старији су дакле позвани, да само наводе и упућују децу, да чине добро, да говоре истину и да љубе правду.

За тај позив морају се често код деце у том добу од рођења до 6. ил 7. године да се употребе и казне, јер у деци се у том добу највише појављује самвоља, која може дете одвести на врло клизаву стазу живота, ако се израније не сузбије и не подчини вољи старијих, искусенијих и мудријих пријатеља њихових.

За овај посао могу се често и с успехом употребити за децу из овог доба

казне, које се на њиховом сопственом искуству оснивају, а само, где тога не може бити могу употребити старији телесне осетљиве ал не убитачне казне и то што су деца мања и неискуснија више а што су старија мање и ређе. Ко до шесте године не штеди прута код своје деце, тај га неће после никад више требати, а ко за то време не узима прут, после му неће помоћи ни најгоре батине.

Деца, у добу од прве до 6. године, не знају, шта је добро, шта ли зло; они се тада поводе само за својим нагонима и следују некој унутарњој душевној сили, која их гони, да све око себе загледају, опишају, опробају; та радозналост и подражавање, која се у првим годинама најјаче појављује, може да их наведе на велико зло, ако старији у околини не пазе и не мотре на њих.

Тако н. пр. дете види, да ми старији палимо машине (палидрвце), па чим се дочена њих узима и покушава и само да запали. Тим начином су многа деца осакатила и убила себе и навукла кући велике несреће. Бадава ће се говорити детету у том добу, да не ваља то да ради, да ће се опећи и т. д. јер оно ће и опет, чим се дочена машине, покушавати да пали; а не може ни мати ни други непрестано на то да мисле и да склањају машине тамо, где неће моћи дете дохватити. За одвикавање од тога најбоље ће бити, да се пусти дете, да се мало опече, кад смо и ми ту, па онда за цело неће више дирати, јер је искусило, да то пече.

Та сопствена казна, то сопствено искуство више га је научило, него да га је мати шибала.

Дете од 2 и 3 године гледа често, како мати пере рубље, или суде у шавољ, или види да се куна у каду, па кад се дочена слободе, тура се и само у шавољ и покушава да се цирка, подражава. Мати и старији одвраћају га, прете и говоре, не мој ићи тамо, удавићеш се; а шта зна дете шта је то удавићеш се и каква је опасност по живот, те кад се дочена прилике, јури опет у шавољ и у воду, а послице су том толике жалосне прилике. Час по читамо по новинама, да је овде

ил онде нађено дете удављено у шавољу ил кади са небриге и непажње материне те је и свет осуђује и она за целог живота жали на себе и пребацује себи сама. А да је пустила дете, наравно у њеном присуству, да се у топлој за то намештеној и удешеној води мало опече, или да се у хладнијој мало и загнури и прогрдне, била би спашена и она и дете и дете би се самом својом казном опаметило и воду избежавало.

Дете узима нож виљушку, иглу, маказе, чим се дочена њих, матере трзају из руку и туку дете, прете и вичу на дете, а чим се оне одмакну, дете опет тражи и опет ће узети, само ако може домашити ствар, те се може осакатити, око избити, а богме ако падне незгодно на нож, виљушку ил маказе, може и главом платити.

Није дакле то начин, да се деца чувају од тих ствари и да не узимају у руке, кад им се прети или кад се бију, него га ваља иглом, маказама, виљушком и т. д. мало убости у руку и показати, да то боде, сече и боле, па ће се оканути тих ствари и избегавати; а кад се оразуми, лако ће и сам сазнати како му се ваља чувати од таквих ствари, којима се може посећи, убости, опећи и т. д.

Али има, где така деца, од 2 и 3 године хоће своју ћуд, и своју вољу да терају или своју радозналост да задовоље, а не може им се осетљивим и рукопиналним чинима да улије страх, те су принуђени родитељи и старији, да осетљивим запрекама стану на пут самовољи дечијој, од које после све моралне стрампутнице потичу.

Догађа се, да дете узима чашу, тањир и др. са стола; ви га опоменете, ал оно и не хаје, већ непрестано хвата и на послетку и дохвати, испусти и разбије или проспе воду ил јело на чисте застираче, или на материну ил очину аљину, те начини штете од више форината. Ако ћете пустити олако, да то сутра и прекутра чини, навући ће кући велике штете и постаће самовољно, што је зло за њега и за родитеље.

Или дете цепа и гризе што дохвати:

папир, покућство, одело, па ботме и новце од папира; или чупа цвеће по башти, кида зелен плод, гази по чистом патосу и у оште чини таке штете кући и на предметима, да се не сме трпити, а тим предметима не можете га осетљиво опоменути да не дира као код горњих случајева.

Шта онда да се ради?

Мора се осетљивом родитељском казном опоменути, да не чини и даље исте погрешке и да речи и опомене старијих мора респектовати и слушати.

То је нужно учинити још одмах првих дана, кад се у детету појави ђуд и воља, да чини што оно хоће, јер што се доцније почне сузбијати и ако се протегне самовоља и преко 6. и 8. године, онда је већ опасност, да се ни искоренити неће, јер онда телесна казна не поправља више него шкоди, јер убија стид у детету, који се после 4. и 5. године појављује.

Телесна казна има дакле своје васпитне снаге само у првим годинама, док стид није развијен, а доцније је од штете по морални развој. Ако би и било потребе, да се који пут и доцније казни дете, онда ваља то на само учинити, а не пред страним лицима ил његовим друговима.

Нама је један знаменит педагог немачки и један од најпрактичнијих наставника нашега века, који је стекао искуства не само у школи него и у дому на својој деци, рекао: децу ваља казнити само до 6. године и то од 2 почињући и што је дете старије, нека су казне ређе тако да се до 6. године изгубе. Ако се тако буде поступало на дому: онда ће у школи бити излишна телесна казна, јер ће деца од куће донети укроћене нарави, сломијену самовољу, сузбијен јоганлук, те ће учитељ и школа имати спремно поље за даље друштвено васпитање и социјалну углађеност.

Код нас се канда особито у отменијим породицама, баш противно од овога поступа.

Матере и мајке су нам и сувише милостиве и баш у том добу од 2—4 године највише угађају деци, јер су им онда, кад проговарају, најмилија; отуда постају деца самовољна и јогунаста, па кад пређу

и у школски зашт, имају учитељи грдна посла да савлађивају ту разуздану страну дечије нарави; па ако родитељи још и даље повлађују деци а учитеље осуђују, још у присуству деце саме, са њиховог, токорсе, суровог и нечовечног поступка, е онда се догађа, што данас тако често чујемо, да ђаци насрћу физично на своје настаннике а после и на родитеље или дижу руку на свој сопствени живот, кад наиђу на чврсту и непоколебљиву вољу старијих; а то су нездраве појаве и болесни појмови о савести и дужности ученика и старијих.

Зарад среће и напретка своје сопствене деце, дужни су и позвани су родитељи и старији, да више пазе на подмладак свој, да више мисле о њиховој будућности и да своју љубав знају стегнути онда, кад ју код деце не могу изгубити ни изазвати огорчење, ако и строжије поступе. Пропусте ли у првим дечијим годинама у својој строгости, могу се кајати за читав век свој.

Љубав родитељска ваља да се огледа у делима родитељским који се клоне срећи и напретку њихову; то треба и деца да осете па онда ће се и у њих разбуктити љубав и оданост према родитељима; а то се само у зрелијим годинама дечијим онажа на једној и другој страни, а доба од 2—4 године је са свим бесвесно и деца из тог доба нису кадра запамтити ни добро ни зло, које им се учини. Сваки се о том може и на себи уверити. Оно, што му се догађало од рођења до 4 године не памти, само оно памти што се после тог доба збивало и то остави дубљи траг у души детињој, па и из тог доба, само оно, што је необично и ванредно утицало на душу детињу. Свакидањи породични догађаји и доживљаји изгубе свој ушљив са свим у доцнијим данима, једино навике и обичаји домаћи, што се пренесу у потоњи живот, ал ти за то, што се често понављају, па се ушлету тако у детињ живот, да му чисто пређе у нарав и човек тако и неосетно присваја навике и обичаје своје околиве и пренаша их опет на своје покољење, те се тако и везује садашњост са прошлошћу и пренашају се

особине и обичаји народни кроз дуге векове с колена на колена.

Толико дакле има домаће васпитање уплива на човека и на народ да му чак и мисао и тежњу може управити куда хоће. А у том позиву имају матере најпретежнију улогу.

Казна дакле има уплива у васпитном позиву, али само у првим годинама детињим; ал и онда их треба ређе и озбиљ-

није давати, да буду опомена за дете, ал ваља пазити да се њима не озледи дете. Ударце по глави, чунање, вучење за уши и т. д. треба сасвим изоставити; а и честе и олаке казне не вреде ништа, ми смо то и у свом искуству огледали; а надамо се да ће материно и родитељско срце знати и само диктирати сходне и одмерене казне, кад буду потребне.

КУЋА КАО ЧУВАР ЗДРАВЉА.

Ми живимо у чудном и тешком добу; око наше главе једнако се смрт лепрша; сад у виду вратобоље, сад инфлуенце, сад мазерна, сад богиња и т. д. Још се једне беде и не опростимо, а друга дође за вратом. Дифтеритис нам једнако на све стране коси дечицу, а ево и колера долази да помогне гасити драгоцени мир и живот. Наши суседи, с десна и лева, боре се већ с овом новом бедом, па да Бог да, да и нас мимоиђе. Али ми морамо бити спремни на све и не смемо губити ни куражи ни главу да сачувамо што више можемо своје и себе.

У тим приликама имају матере и у опште женске, највише да делају; оне су аштели, што с огњеним мачевима стоје на прагу домаћем и чувају улаз од сваког зла. Кућа је први бедем, што се истиче овом непријатељу. Ако је она спремна и добро наоружана, неће се моћи овај непријатељ угњездити ни разривати душевно спокојство на дому.

А какво је оружије најсходније и најубитачније за оваке немиле госте?

Чистоћа

Јест, чистоћа је половина здравља, вели и наша пословица; а поред чистоће тражи се још и чист ваздух, сув и светао стап, добра храна и чиста пијаћа вода. Све то спрема, све набавља, за све одговара добра и уредна домаћица; где је она на свом месту, ту ће се тешко задржати зараза каква. Истина да много чини и клима и положај места и да много зависи и од државе и јавних органа, да се оваке заразе отклоне; ал тек домаћице, то су војници, који у овакој ватри победе доносе

Ми ћемо да се обазремо прво на станове наше, у којима већину века и живота проводимо, да видимо, одговарају ли хигијенским правилима и могу ли се сматрати као добро наоружани за ове наше нездраве прилике.

У кући је најважнија спаваћа одаја; она треба да је најпространија, најсветлија, најсувља и најчистија, јер се у њој занавља снага, у њој се накнађује све оно, што се радом дневним истроши.

У старије доба слабо се назило на ове околности, наше су домаћице узимале за спавање најмрачније и најтешње одаје, а за дочек гостију најлепше и најпространије; сад је у томе свест појачала и наше домаћице на селу и у варошима узимају за спавање одаје најпространије собе.

Али има још нешто у нашим, особито варошким, становима, што здравственим одношајима не одговарају и које сметају, да се потпуна чистоћа не може одржати и очувати на оваком добу, кад заразе владају: а то су завесе, застирачи и патоси.

Наше домаћице застиру прозоре великим и тешким завесама; у тим завесама задржава се месецима прах с патоса и са сокака јер се завесе, особито оне шарене месецима не перу; а у том праху има сила оних клица, што заразу шире. С тога саветују сви лекари, да се завесе из спаваћих соба истискују, једно због оног праха, који се у њима нагомилава па после отреса и домаћима здравље трује, друго, што светлост, ту праву благодет, заклања, а треће, што је то лако запаљива ствар, а у тој спаваћој соби најви-

ше се ходи са свећом, па се лако несреће догађале и догађају.

Као завесе, тако су по здравље убитачни и за ширење зараза још успешнији и застирачи собњи. И у њима се још више гомила праха и свакојаког другог ђубрета, што се на ногама навлачи, па онда ходом диже до плућа човечија и до крви његове допире и трује. За то напоље са завесама и ћилимовима из спаваћих соба!

Патос и предсобље ваља сваки дан мокром крпом убрисати и онда сувом утрти, тако се може најлакше чистоћа одржати.

Доказано је, да пљувачка и све, што од заражених болесника излази, највише трује даље околицу, па и с тога је врло пробитачно, да се патос сваки дан убрише и опере.

Док су патоси дашчани били чисто бели, небојадисани, био је изговор домаћица у нечем оправдан и разложен, што се није сваки дан могао прати, јер би даске брзо потрулиле; ал данас не може бити у том изговора, јер сад има таквих масних и јевтиних боја за патос, које не пропуштају влагу и које очувају сјај и онда кад се водом перу. Такве боје чувају патос од влаге и од гада да се не улеже, јер гад не воли онај задах боја и кад се премаже утамани у клици гадове, као и кречење зидова што чини

Бојадисање патоса не само што чува даске и што убија нагомилан отров, него и улепшава собе, а за 2—3 ф доста је за једну собу и траје годину дана. То може да бојадисе свака домаћица сама. Таке боје има у шпецерајским трговинама; овде у Новоме Саду има н. пр у трговини г. Мите Коде и продаје се удешено за мазање у плеханим кутијама по 1 ф. 20 нов. кутија; ако је густа боја, може се мало с фирнајзом разбистрити. Кад се патос, или што друго, први пут хоће да маже оваком бојом, добро ће бити, да се онај предмет намаже прво лавеним зејтином, јер зејтин не пропушта ни мало влагу.

За мекано дрво узима се тако звани: „Oellackfarbe“ или „Glanzlack“, а за тврдо дрво: „Wachspasta“. Она прва се само четкицом маже, и кад треба после крпом таре а ова друга се великом четком таре да добије и изазове сјај.

На овај начин могле би наше домаћице спаваће собе увек чисте имати и сваку заразну клицу уништити пре по што доспе у тело човечије, а тим би себи и својима најлакше очували здравље, то највеће благо на свету. Ово ваља особито на уму имати сад у ове заразне дане, где није човек сигуран са својим животом ни један дан.

У ЧЕМ ГРЕШЕ МНОГЕ МАТЕРЕ.

Још ће много година протећи, док се и код нас заведу школе, које ће кћери наше учити практичном кућарству; па и онда, кад то буде, и ако буде, опет ће кућа и рука материна бити за кћери најбоља руковођа у практичном домазлуку, а тај позив потребан је свакој женској без разлике стања и положаја, јер уредна, практична, умешна и пажљива домаћица ствара рај у кући, те кућа постаје свима домаћима најмилије и најдражије боравиште.

И материце су у првој линији позване, да и своје кћери упуте да буду такве и боље; ал се приметило, да су баш тамо

кћери најнеукије, најнеокретније у практичном домазлуку, где су материце најбоље домаћице. А од куда то бива?

Вредне и умешне материце често ће рећи: „док ја обавештавам и учим, волијем и сама урадити“. Кад би се то односило на млађе у кући, на слушкиње, онда би се овај поступак могао и оправдати, ал кад се тиче кћери, деце ваше, не може се као оправдан сматрати, јер материце су у првој линији позване да упуте и обуче своје кћери у кувању, спремању, шву, и сваком другом домаћем послу, па нека их не одвраћа од тога та околност, што ће им кћери обавити овај ил онај посао ло-

шије, неспретније, спорије, или што ће по који ручак загорети, по које јело неукусно испасти; временом ће се све то поправити. Нека помисли на своју младост и своје девовање, кад ни саме нису биле тако веште и окретне, па их рад и много пробање извећбало до најсавршенијих домаћица; тако ће и с кћерима бити. Већбање и много пробање створиће и од кћери најбоље домаћице; а ако ћемо их свуда заклањати и све ми за њих радити, неће од њих никад бити честите и ваљане домаћице. Ако игда, то овде пракса највише помаже. Не може се учити пливати док се не уђе у воду, тако и кување и сваки други домаћи посао не може се научити без пробања,

За то опомињемо матере наше, да што више и што раније увлаче кћери своје у

практичне кућевне послове; у млађим годинама иде све брже и лакше, а што се доцније остави то, све теже иде и све се теже прилагођавају деца послу.

Немојте да се обистине и на вама речи немачког мудраца Канта: „да може нека бити извршена домаћица, ал за то ипак — или баш за то, рђава мати.“

У наше дане је општа тужба, да нам се кћери не спремају као што ваља за домаћице, већ само за даме; а тај се, у многом основан прекор, односи највише на матере; за то треба матере, да скину овај прекор са себе и да отворе нут здравијем и бољем васпитању и начине места лепшем гласу својих кћери, који ће им пре од новца нанети и створити срећу у браку и на будућем њиховом огњишту.

НОВИ НОВЦИ.

А једва смо се навикли на нову меру, па сад опет нов новац?! —

Тако ће многа домаћица узвикнути, кад помисли, колико мукe и забуне је учинила метарска мера, и колико је времена требало, док ју је свет упознао. Та и дан данас још ишту наше жене у дућану платно на „риф“, још и сад ћемо читати у великом кувару „узми 56 дека или 1 фунту масла“. Многа ће старица узданути „е, то су била златна времена, док смо куповали на риф и на фунту, све је било јефтиније“. (Него сад на метар и на килу.)

Поред свих уздаха су „квинтлови, холбе и цолови“ отишли на „сохраненије“ међу „древности.“

Иста та судба прети ето и нашим форинтама, бугерима и осталом новцу, и о њима ћемо за неко време говорити „мислите ли у шајну?“

Како ће ситно звечити у колу, кад српска девојка место „сеферина“ и дуката наниже око врата златице од 20 и 10 круна.

„Па зар неће више биги у позивницама на беседу „улазна цена од особе 1

фор.“? Неће, тамо ће стојати на место 1 фор. две круне (Само ће цепену листу „Женски свет“ и на даље бити 1 фор. годишње).

„Па ни чаша пива неће више коштати 10 новчића?“ узвикнуће радосно један у басу. Неће, биће 20 потуре.

„А марка од 5 новчића? запитаће уредник листа који добија неплаћена писма. — Коштаће 10 потуре.

Незнам оће ли се сиромасима место досадашње 1 крајцаре дати иста вредност од 2 потуре, кад ће бити и ситног новца који вреди 1 потуру, само знам да се од сад несме казати за чији посао да не вреди ни по потуре, јер таког новца неће ни бити.

Ал сироме бугер он ће најгоре проћи, нестаће га без замене, остаће без пара, као да је он најгори; њега ће од сад ђаци пригрлити, јер ће га у школи добивати онда кад се најмање надају.

Па ја сам ето и нехотице изређао све нове новце, које ћемо од сад сретати, сад ми остаје да их редом прикажем.

Новог новца ћемо дакле имати оваког: 20 круна у једно, 10 круна у једно, и та

оба биће од злата; даље ћемо имати новац од 1 круне, тај ће бити од сребра, па онда ситан новац од 20 потура и од 10 потура, тај ће бити од никла, и напоследку од 2 потуре и од 1 потурч, тај ће бити од бронсе.

Нећу овде навађати узроке зашто ће се тај нови новац увести, као ни то, колико ће се за који узимати злата или сребра, јер ми је цељ да упознам читаоце како ће се моћи лако досадашњи новац променути у нов или обратно.

Посао је врло лак.

Једна форинта има управо две круне.

Колико ко има форината, толико ће пута имати по две круне. (Двапут толико круна).

Колико ко имаде круна, полак толико имаде форината.

Дакле за форинту ћемо добити две круне, за петицу десет круна, за десетицу двадесет круна и т. д.

Једна круна има 100 потура.

Како и форинта има 100 новчића, за форинту добијамо две круне, то ћемо за 1 крајцару добити две потуре.

Дакле 1 крајцара има 2 потуре, 10 крајцара (сексер) има 20 потура, 20 крајцара (двосексер) имаће 40 потура и т. д.

Кад оћемо да прегледимо нови новац и да видимо који му одговара у данашњем новцу, онда ћемо овако наићи:

Златан новац од 20 круна толики је као данашња десетица; златан новац од 10 круна толики је као петица; једна круна је полак форинте; 20 потура толико је као данашњи десетак (сексер); 10 потура је толико као 5 крајцара; 2 потуре су толике као данашња крајцара; 1 потура као по крајцаре.

Као што се види, мењање старог новца у нови или обратно, врло је лак посао, а лако ће бити и упознати нови новац, јер ће на свакоме бити написано колико вреди. Тако ће на златицама од 20 круна бити написано „20 koroпа“, на златици од 10 круна „10 koroпа“, на крунашу „1

koroпа“, на новцу од 20 потура „20 fillér“ па даље „10 fillér“, „2 fillér“ и „1 fillér“ те тако ни ту неће моћи бити забуне.

Док се све нужне припреме учине, и нови новац се почне ковати и у промет долазити, онда ћемо имати и старог и новог новца заједно. Када ће који стари новац престати, биће наредбама одређено, а док се то не учини он остаје у промету.

Из промета ће се прво извлачити папирне форинте, а на место њино ће улазити круне (све по две на место једне форинте). за тим петице (на њино место златан новац од 10 круна) и напоследку десетице (на њино место златан новац од 20 круна). Исто тако ће се и данашњи сребрни и бакарни ситан новац полагаано извлачити из промета, а на њино место ће ступити новац од никла и бронса.

Докле то не буде, моћи ће се плаћати и старим и новим новцем. Н. пр. ако ко има да плати 50 форинти, моћи ће дати или 5 десетица, или 50 форинтача, или 3 десетице и два златна новца по 20 круна и још на много других начина.

Нужно је још да се зна, колико ситног новца морају приватни људи при плаћању примати.

Златан новац дужан је сваки примити толико колико свота износи, ма како она велика била. Новца од 1 круне дужан је сваки примити до 50 комада, више не. Новац од никла највише до 10 круна, а од бронса до 1 круне.

Наши досадашњи дукати, који ће се и на даље ковати, вреди ће у новом новцу 11 круна и 29 потура.

То је одприлике што треба сваки да зна при наступању новог новца у промет, како се неби морао ослонити на туђ рачун. Особито домаћицама је нужно да упознају нови новац још пре него што ступи у промет, јер кроз њине руке највише новац пролази. Ових неколико редака су за то и написани, да томе упознавању штогод допринесу.

Ла—.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

У српској учитељској школи у Сомбору уписало се ове школ године, као што „Школски Лист“ јавља: у I. разреду: 25 мушких и 52 жен. приправника; у II. разр. 19 муш. и 40 жен. у III. разр. 23 муш. и 35 женских, свега: 67 мушких и 127 женских, укупно: 194 приправника. Ово је до сад највећи број, а са 14 је већи од лане.

Девојачки лицеј. Земаљска влада краљевине Хрватске и Славоније отворила је почетком ове школ. 1892—3. г. девојачки лицеј или средњу девојачку школу са осам разреда. Ове године су отворени I. II. и III. разред а доцније ће сваке године по један разред више. У I. разред се примају ученице, које су довршиле IV. разред осн нар. школе с добрим успехом. Које сврше свих осам разреда лицеја, примаће се на свеучилишта. Док се угарски великаши договарају, како ће устројити оваку школу, донде је предстојник наставе у Троједници г. Кршњавски сретно решио то питање својом сопственом иницијативом на славу и напредак хрватског и српског имена.

У Земуњу је отворена виша девој. школа о државном трошку. Управу је примао професор реалке г. Хинко Храниловић. За сад су отворена само прва два разреда.

Српско забавиште добротворне задруге Сркиња Новосаткиња отворено је поново после великог школског одмора и посећују га за сад, 37 деце.

На српским вишим девојач школама у Нов. Саду, Панчеву и Сомбору довршена су уписивања за ову школ. 1892—3. год. Уписало се дакле у Нов Саду 117 (било 128), у Панчеву 96 (било 107), у Сомбору: 87. (било 111). Као што се види, свуда знатно мање од лане; по свој прилици хите родитељи, да им овадена науче што пре туђе језике и туђу историју да би што пре заборавили своје светиње. Тешко је тако школи да се бори против туђинштине, кад нам најодабраније породице одбегавају у туђе јато.

Ново забавиште. Ст. Футошка цркв. општина решила је, да отвори још ове јесени српско вероисповедно забавиште. Сретно!

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Како лечи колеру Себастијан Кнајп. У Баварској у селу Верисхофену живи један рим. кат. свештеник, који је постао чувен са свога лечења хладном водом. Њему долазе сад са свију крајева света људи богати и сироти, обра-

зовани и неуки те траже лека и многи се хвале, да очврену у опште против сваке непогоде његовим лечењем и богме многи болесни врате се здрави кући. Како је колера у Русији и Немачкој доста жртава прогутала и како се и овде у Угарској запласили, да ће их посетити тај немио гост, отишао је новинар будапештанског листа једног, да упита овог природног и самоуког лекара, како би се та болест, по његовом мњењу, најбоље лечила, и он је овако одговорио:

„О тој ствари, пошто засеца у медицину, ја не би смео говорити, јер нисам никада учио медицину — но радо ћу вам причати о овом, што сам лично искусио. По моме мњењу колера није ништа друго до изненада започети и брзо завршени двобој између колерске материје и људскога тела; Победа остаје ономе који је јачи. Па како се спрема човек за ту борбу? Уплаши се чим се колера приближи на неколико стотина километара, па мисли да мора умрети кад га болест спопадне. Но није тако; он не мора умрети ако држи у реду свој стомак и ако се умерено и редовно храни. Најгоре је што људи, чим стигне вест о колери, мењају свој начин живљења. Пију тешка, црна вина, коњак, арак, па тиме слабе свој стомак. А кад букне колера онда налажу власти, како да се околина има дезинфицирати, а за болесника не стара се нико, јер држи већ унапред да мора умрети. Лекари мисле да могу потиенути колеријску материју опијумом и танином, место да је истерају из тела, што би се дало постићи знојењем. Болесник, који може да се зноји, тај је спашен, а који не може, тај је пропао. А знојење може се произвести врућом водом. То је једини случај, да ја, који лечим хладном водом, препоручујем врућу; а господа, која се плаше лечења хладном водом, у таком случају наређују хладне облоге, које само бол утишају, али је не лече. Да се произведе зној, узме се дебео, што простији чаршав (од платна), а ако таквог нема, узме се проста врећа, савије се пет, шест пута, замочи се у врелу воду и метне се (тако вруће како болесник може поднети) на прси и трбух болесника а под њега метне се повећа крпа, која је замочена у топло сирће (опат). После 20 до 25 минута кад започне зној, наставе се нови топли облози и то се тако дуго ради док не престану грчеви и блување. Сем тога треба нарави помоћи и изнутра а за то ће бити најбоље у млеку скувани истучениким (Kümmel) који се даје у малим дозама. Тако сам ја г. 1855. у Аугсбургу лечио оне, који оболеше од колере, па од 41 остадоше живи њих 40. Само једног болесника нисам могао из-

лечити а тога би био најрадије излечио. Тај болесник била је моја мати. Тако би ја и данас поступио против колере ако би дошла; ја се ње не плашим. Здрав човек треба да за време колере, ако се осећа добро, окупа у хладној води доњи део тела и то онда кад му је тело најтоплије. Онај, чији стомак није у реду, тај нека из јутра пије добар, горки чај од пелена. За чишћење стомака изврсно је узимати дневно 6—8 зрна боровице — но онај који је здрав, то не могу доста нагласити, треба да не претрпава свој стомак: нека живи редовно, једноставно и паметно. Нека не једе оно, што прија његовом језику, него оно, што је корисно стомаку. Основ мојему мишљењу није знање него искуство; моја савест не дозвољава ми да тврдим или препоручујем нешто о чем се нисам сам на себи или на другима небројено пута осведочио: шта је добро и корисно. — Неколико сати доцније показао је Кнајп дописнику једно писмо из Хамбурга, у којему се јавља, да су његовом методом излечена три болесника од колере које су лекари били напустили већ.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Масне флекуе да се из сомота почисте. Ваља наквасити фату у чист зејтин од лимуна, па то метнути на флеку, без да се притисне сомот. То се понавља, док нестане флекуе, и по том се очисти место са четкицом од сомота, или се парчетом чисте мекане чоје, која је мало наквашена терпентинским гасом (терпентингајст) протре оно место.

Како се остављају краставци за зиму. Један немачки хемичар препоручује, да се краставци за зиму овако остављају. Прво се четком оперу краставци у хладној води, и та се вода проспе. По том се краставци насоле и оставе тако да стоје 12 пуних часова. И ону воду, што је со извукла, ваља такође просути. За тим се поређају краставци у стакло, метне мало потребна зачина и прелију се топлим сирћетом, у коме се и нешто соли дода. После неколико недеља изручи се и ово сирће, јер је изгубило сву киселину, па се краставци опет исперу хладном водом на сити и онда опет мало посоле, у стаклад сложе и поново топлим сирћетом прелију и оставе. Винским сирћетом преливени краставци имају лешии укус и боље се и дуже држе.

Прасици се одбијају од сисе кад мало ојачају. Ако су слаби, не треба их одбијати и не све у једанцут, него најпре оне јаче, па онда слабије. По одбијању, треба их прехрањивати млеком и у млеку додавати по мало брашна или прекрупне од житног зрна а нека је то увек топло. Кад тако мало ојачају прасици онда се даје све мање млека, а све више друге хране. Може поднети у место млека и сурутке и ускисло млеко, ал ако добију прасици

од тога пролив, ваља одмах престати с тим па давати зрно.

Плехане ствари, ако хоћете да премажете бојом, и ради сте, да се та боја не подклобучи и не отпада, онда ваља ону плехану ствар загрејати и загрејану премазати прво ланеним зејтином, па онда бојом преко тог, па ће заувек остати лепа и трајна боја на плеху.

Најбоља вода за заливање собног цвећа је, где нема речне воде и кишнице, бунарска, кад се прокува и остави да се исхлади. Тада се реч сталожити и вода остане чиста.

РАЗНО.

Парастос. Добротворна задруга Сркиња Новосакиња приредила је и ове године на дан свога патрона, Мале Госпојине, свечан парастос у саборној цркви својим добротворима и упокојеним чланицама. На парастосу чинодјејство вали су г. г. прота Шавао Балта, капелан Петар Костић и дворски ђакон Георгије Видицки. Чланице су многобројно биле заступљене, а присутни су били том чину и многи други грађани и срп. виша девојач. школа са својим наставницима.

Девојачко друштво Сркиња Новосакиња отпочело је са шкољеком 1892—3 годином и своје састанке држати и то: четвртком после подне од 3—5 сати, на којима је отпочео предавања г. Александар Јорговић о води у опште, а пијаћој на по се.

Имендан краљице Наталије. „Србија“ о томе доноси ово: У „маленом и тихом Бијарицу прослављен је 26. августа на свечан начин имендан узвишене Мајке Српског младог Господара. Поред свечане службе божје која је тога дана била у руској црквици у Бијарицу, свечаност је увећана још и тиме, што су баш тада две дворкиње Њенога Величанства Краљице Наталије, госпођице: Марија Ханке и Лина Грајер примиле веру православну. Ове су за тај хришћански обред изабрале нарочито тај дан, како би се у самом примању нове вере могле помолити милостивом творцу за дуг и срећан живот своје племените господарке.

Као верна кћи православне цркве, Њено је Величанство била необично срећна, што је на сам свој имендан могла да види, како је вера православна увећана са још два нова следбеника, те је за то и кумовала овим двома својим дворкињама, давши им на крштењу и своје име. За све време, колико је трајала церемонија, Њено Величанство стајало је поред нових кумчади, а кад се већ извршило и миропомазање, Она их је сама привела олтару, да из руке свештениковех приме свету тајну причешћа.

По свршетку свечаног благодарезња, на коме је присуствовала цела руска колонија, којој је на челу био кнез Волконски, помоћник ми-

нистра просвете са својим сином и Побољски, члан државног савета, било је у дому Краљичином честитање. Узвишена домаћица дочекивала је узвишене госте са оном љубазношћу, са којом је била у стању да у свима приликама и свакога придобије за се, да стече искрених поштоватеља свуда где се год појављивала и у земљи Србији и у туђини. А нарочито је број тих људи увећан од онда, откад је далеко од своје отаџбине далеко од свога љубљеног сина исказала онолико мушке храбрости у сношењу свију неприлика које су је сналазиле за ово неколико последњих година. Она је постала предметом обожавања свију оних људи, који знају да цене чврстину карактера племенито срце и велику душу. Па с тога пре а после мораће доћи онај дан, када ће све оно, што јој је било на путу срећнијега и мирнијега живота, све што јој је до сада причињавало толике непријатности морати пасти пред оволиким племенитим особинама, којима је природа тако богато обасула.

Помен Сави Текелији Ове године 21 септембра навршило се 50 година, како је испустио своју племениту душу велики народни добротвор Сава Текелија. У спомен тога дана природила је „Матица Српска“, као свом бившем председнику и највећем фундатору свечан парастос, на ком је прикладну и лепу реч из-

говорио члан књижевног одељења г. Сергије Шакрак-Нинић. При парастосу чинодјејствовало је 9 свештеника и 1 ђакон. Истога дана искупили се питомци Текелијини у Араду, и с њима многи грађани из околине те и тамо са срп. православ. цркв. општином одржали свечан парастос, прелили гроб и окитили крст венцем своје синовље благодарности. На парастосу у Араду чинодјејествовао је темишварски епископ Његово Високопреосвештенство г. Никанор, а присуствовао је том чину и романски православи епископ. Слава и вечна успомена Сави Текелији!

„Просвјета“ лист за црквену и просветну струку, што је излазило на Цетињу за живота покојног министра просвете Јована Павловића и који је са болести, па после и смрти овог министра и књижевника био престао, почиње и опет излазити у Котору под уредништвом књижевника и песника г. Ј. Сундечића. По лист овај неће бити више званичан лист; ал ће ипак доносити белешке и гласове са просветног стола малене, алдичне Горе Црне. Излазиће у месечним свескама од 2—2½ штам. табака и вредиће за домаће 2 ф. за стране земље 3 ф годишње. Претплата се шаље високопречасној Конзисторији на Цетињу а новине у замену и сва писма, тичућа се уредништва на уредника у Котор. (Далмација).

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

После летњег одмора сазвана је 20. септембра о. г. друга редовна седница одбора добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, којој је председавала начелница гђа Јулка Радовановићка.

У овој седници је решено десет предмета, од којих спомињемо, да је у смислу стечаја досуђено забавиљи у име личног зимњег огрева два хвата дрва. Узета је на знање захвала питомице и свршене приправнице гђице Зорке Турчићеве на даваној јој потпори и узет је са жаљењем на знање извештај, да се поред свог заузимања није могао добити стан за забавиште у „Грчкој Школи“ те је тако одбор принуђен, да остане са овом школицом у досадањем тескобном стану до пролећа. —

Пошто су питомице: Марија Павковићева, Милосава Радићева, Катарина Ракићева и Јованка Летићева прешле у најстарији III. разред приправнички и од управе те препоручене за даљу потпору, решено је, да се истима даде још за ову школ. 1892—3. г припомоћ од 50 фор., или по 5 фор. месечно.

На молбу више приправница додељује се из задружне благајне по 5 ф. месечно врло добрим и примерним приправницама за ову школ.

годину: Даринки Милутиновићевој из Нов Сада и Вери Бугарској из Каменице; а Марији К. Стејићевој даје се у име путна трошка 10 ф. једампут за свагда.

Издато је, даће 20 ф. потпоре једном за свагда приправници Ани Стојковићевој из Нов Сада, да може ићи на курс у државно забавиште у Х. М. Вашархељу.

Исто је тако додељено гђици Султани Цижуковој из Вршца 10 ф. у име припомоћи за изучавање певања на бечкој конзерваторији.

Овом приликом поднећаје оставку на одборништву гђа Катарина Христићка, пошто се сели одавде; али изјављује, да ће и даље остати чланица и да ће увек по својим силама морално и материјално потпомагати ово хумано и културно друштво.

На предлог подначелнице задружне уведено је у записник признање и топла захвала овој одборкињи на њено увек савесно и ревносно заузимање око унапређења задружне цели, јер ова је одборкиња без прекидања, за свих минулих 12 година, радила и делала на истакнутој цели као одборкиња и као скупиштинарка и зато се одборкиње с тешким срцем растале од своје тако вредне и предусретљиве другарице, желећи јој среће и задовољства у новом завичају.

ЗАБАВА.

МИЛОЈ СЕЈИ.

Прамалеће хрли, чедо неба, раја,
 Да огрне земљу, *сагом* цветног баја!
 У рају га шарног одаткала дива
 Да њим милу сеју: *земљицу* дарива!
 Па што оно могло сестрици да ствара,
 То би душа м' твоме жићу да дочара!...
 Будућности твоје етазице и путе

Т. Бечеј.

Росним, свежим мајским цвећем обасуте,
 Да обасја лучем среће дуготрајне
 Испред ког ће бледет' трени беде вајне!
 Да к'о што си дична, да т' и срећа сије,
 Ој! том жељом живом срце моје бије!...
 Па све што ми душа не могла, ал' хтела,
 То ти *вишња сила* у живот утела!

Д. Брашованова

ПЕПЕЉУГА.

ПРИПОВЕТКА.

Кио је леп млад, духовит, адвокат
 да му на далеко није било пара,
 па и опет никако није хтео да се
 жени.

Овом се многи чудише; тим пре, што
 се он врло радо бавио у женском дру-
 штву.

Као у сваком месту, било је и у С.
 проводацијница; но како су у других
 успевале успевале, код њега им се свака
 намера осујетила.

Млогој беше жао, што је у заман тро-
 шила речи око његове женидбе, ал понај-
 више се зато вајкала његова мати. Јадна
 старица беше већ доста пролећа прежи-
 вела, а многа је невоља сналазила. Од све
 деце, једва јој је мезимац заживео. У
 њему је нашла утехе, у њему је поново
 оживела; па се бојала да не склопи очи
 пре но што га ожени. Није било дана, а
 да га на женидбу не сети; па тако и
 данас:

— Море Душане, докле ти мислиш
 тако? Та погледај ми леђа; сва сам се
 пресомитила од рада. Док сам могла, мо-
 гла, ал више баш ни помаћи. Доведи
 ми одмену ако бога знаш; ево већ спа-
 дох с ногу.

Док је старица тако говорила, стојао
 је он пред њом скрштених руку, слуша-
 јући бајаги најозбиљније сваку њену реч,
 а она јадна и не слуги какво пронично
 смешење игра око његових усана. А кад
 она заћута започе он смешећи се:

— Па јесам ли ја крив, што ти мени
 не умеш да нађеш девојку? —

— Шта не умем! Ето нема дана да
 ти коју не понудим; ал ти само одмахнеш
 руком, па где си ту си. Де пођи сад мадо
 и сам на тај посао.

— Па ја сам већ пробао и сам, ал
 све бадава, не иде, па не иде.

— Ти пробао? Немој ми којешта го-
 ворити. Хајд' реци ми само једну коју
 си ти ишао да гледаш — заврши она љу-
 тито.

Он се поново засмеја, па у место од-
 говора запева ону познату бачку песму
 „Обиш'о сам седам села за ме цуре нема“.
 Од једаред опази како се лице остареле
 му матере натупшти. Беше му је од срца
 жао; те јој приђе ближе, загрли је, као
 што је то често у детињству чинио, па
 рече нежно:

— Мајчице, слатка моја мајчице, тра-
 жи од мене што год хоћеш, теби уговети,
 била ми је увек највећа радост, ал не мој
 ми више говорити да се женим. Тешко
 ти је радити, велиш? А зар ја од тебе
 тражим да радиш? Ниси ли ми и оно ју-
 че, када ти понудих нову слушкињу, ре-
 кла, да имаш доста помоћи? Или си се
 можда предомислила? Па узми за пома-
 гаче кога год' хоћеш, и колико их хоћеш;
 ја ти нећу ништа кратити.

— Али за име бога синко — упаде
 му мати у реч — не мислим ја то; већ,
 крајње је време, да овом кућом млађа

рука управља. А друго, да ја данас стиснем очи, шта би ти сам?

— Нека си ти мени жива и здрава, а ја нећу у напред да се бринем шта ћу. — И после још неколико таквих речи, растадоше се.

На две недеље иза тога, седела је једног вечера Душанова мати за постављеним столом, чекајући свог јединца с пута. Душан беше отишао некуд на рочиште. Старици беше дуго чекати. — Час по, на приђе великом часовнику, који је о зиду висео, не би ли назирући могла видети хоће ли казаљка скоро показати доба када јој је син требао жељезницом стићи.

Од једаред стадоше пред кућом кола. Она се диже, на приђе прозору да види, није ли то Душан дошао; али док је она дотепала до прозора, дотле кола одзврјаше даље, а онај ко је с' кола сишао, беше већ ушао у кућу. Она се упути вратима, но на мах застаде. Из ходника се сасвим јасно чуло, како Душан пева „сва товца“. Њу чисто текну нешто у срце, а нека чудна слутња обузе јој душу. Но није имала каде да дуго размишља: Душан је певајући отворио врата и ушао у собу, и заћутао тек тада, када јој се руке машио.

— Шта је весео ми био до века, — дочека га мати милујући га по коси — шта значи та песма?

— Боже мој мати, а зар ти не умеш погађати? — рече јој он смешећи се. Она му загледа у очи, ал не сме да каже шта мисли.

— Предомислио сам се мати, предомислио сам се. Хоћу да се женим.

— Бог из тебе проговорио — прихвати она радосно. — Па де реци брзо која је та? Која је? Срећна била мајци.

— Е то ти баш не могу рећи. Ал ти ћеш ми помоћи да је нађем.

— Та ићи ћу ма на крај света; само ми реци где је.

— Е моја мати; та то баш и јесге оно, што ја не знам ни сам где је — рече он и насмеја се.

— Море дете, шта ти то говориш? Ти чини ми се онет збијаш шалу. — рече она и поврети му претом.

— Нема ту ни спомена о шали. Збиља је то, још те каква збиља. Дај да седнемо, па ћу ти све приповедати. — рече он. И пошто су обоје сели, извади из џепа једну малу женску ципелу од угасито мрке коже, метну је на сто па рече:

— Мајчице, видиш ли ову ципелицу? Хоћу да ми тражиш девојку чија је ова ципелица, па ако је нађеш, оженићу се њоме, ал другом ни једном. Сад, бог ти а душа ти. Ако ти је воља, можеш је већ сутра почети тражити. Што пре то боље.

— Кажем ја да је теби увек до шале, кад год је реч о женидби, — рече му мати љутито. — Него реци ми молим те како дође до те ципеле? ушита мало мирније, преврћући и разгледајући ципелу коју јој је син пружио.

— Рећи ћу ти све: Када сам синоћ у М мењао влак, хтедох се таман упутити жељезничким колима, а мимо мене прође нека млада женска, која је искочила баш из оног одељења, камо сам ја хтео ући. Био је мрак, ал опет зато сам видео да је ванредно лепо нарасла. Но лица јој не могох сагледати, пошто је сва била умотана у неки густ бео вео. Хтедох поћи за њом, али ме неко као у пркос задржа, и док сам се ја окренуо ње је нестало. Бадава сам је после тражио бадава сам описујући је за њу разбирао, нигде се нисам помогао. Најпосле се упутим оном одељењу од куда је она изашла, не би ли можда од ког њеног сапутника или сапутнице могао дознати, ко је. Јест, ал тамо не нађох никога. Шта сам знао? Отворим прозор, и погледам на поље, нећу ли је можда угледати, ал све беше у заман. Када се влак кренуо хтедох сести, ал у тај мах осетих нешто тврдо под ногама. Сагнем се да видим шта је, и нађем ту ципелицу. Нема сумње, исту је заборавило оно девојче, које је овде седло, и које је крај мене протрчало, јер осим њега не беше у свих колик ни једне женске, а не видех ни да је која осим ње из истих кола изашла. Пошто сам ципелицу разгледао и чудио се маленој ножици за коју је начињена оставих је у своју торбу, и то одма у намери, да је као аманет при-

чувам све дотле, докле је сам не узмогу дати оној, чија је. Таман затворих торбу, ал ето ти кондуктера, те ме поче питати, нисам ли можда пашао какву женску ципелу, коју је нека госпођица овде заборавила, Рекох му да нисам ништа пашао. Ти ме чудновато гледиш. Знам ја, да сам згрешио, што сам туђу ствар затајао; ал тај грех радо ћу и у паклу одкајати! Са том ципелицом нисам се могао растати. Мислио сам, да ћу од кондуктера дознати што о мојој непознатој девојци, те га упитих за њу. Но он ми рече само толико, како га је она замолила да јој ципелу ако би је нашао преда шефу станице, а она ће је пошто се буде вратила од истог заискати. Ето мати, то је све што ти умем казати о тој ципелици. Ал погледај је само — заврши разгледајући ципелу — шта мислиш каква је то ножица? Та ни у пепељуге није била мања

— То је истина — одговори му мати — ал сад ми реци, како те није мрзило да са мном овако старом шалу збијаш?

— О мати, мати, шта ћу ја с тобом? Како ли да те обавестим, да ја са свим озбиљно и говорим и мислим. Ја ти ево у истину велим, да би се радо оженио девојком, која би ми доказала да је ова ципела њена; а ти мисли шта хоћеш.

— Тако ће нешто и бити.

— Ал мајчице — —

— Добро, добро — упаде му она у реч — знам сад све, знам. Него ходи да вечерамо — дода мало озбиљније, па изиђе из собе, а на брзо оде и он за њом.

Сутра дан, нађе се Душан са неким својим пријатељем који се скоро оженио, те му о нађеној ципели приповеди све оно, што је и својој матери приповедио.

Кад Душан заврши, доказујући како ће му сад највећи посао бити да тражи своју пепељугу, засмеја се пријатељ му грохотом па рече:

— Ти си прави комедијаш. Ти би се какав си само из враголије оженио том довојком, кад би је случајно нашао па ма каква била.

— Шта, ма каква? Ја сам је истина у мраку видео, али би се кладио о главу да је лепа.

— Иди молим те не говори којешта. Ко зна какво јој је лице? Можда је и равава. Махни се ти тих лудорија, него ходи к мени да ти покажем слику једне лепе девојке, коју смо жена и ја баш јуче добили. Ја сам, чим сам је угледао, рекао, како би то била девојка за тебе. — —

— Море Марко махни се ти мене. Ја ћу узети ил моју пепељугу, или ћу остати нежења — упаде му Душан у реч.

— Та знам ја да се то последње већ одавно врзе по твојој глави; па сад си нашао опет згодна изговора, да спречиш сваку реч, која би ти говорила о женидби. Па најпосле, то је искључиво твоја воља; нека ти буде како хоћеш, ал ходи бар да видиш слику једне лепе девојке. То ти тек неће сметати. — И Душан је хтео не хтео морао попустити.

— Но, шта велиш? — питао га је Марко, пошто му је после по часа уручио слику.

— Е Марко, душа ваља, ово је лепота — рече Душан гледајући слику.

— Ето видиш — прихвати Марко — махни се ти пепељуге, него понеси ту слику собом, промисли се неколико дана, па ако ти се та девојка иоле уздопадне, моја ће брига бити да је доведем нама у госте, и онда још може бити сватова.

— Окај се ти тога посла. А друго, све кад би ја од моје намере и одустао, зар ће тако лепа девојка спасти баш на мене? Та ја би се смео кладити о што хоћеш, да је она по срцу себи друга већ изабрала.

— Ја ти велим да није. Реци ти мени само допада ли се она теби?

— А коме се не би допала овако лепа девојка? Само што ја од своје намере одустати не могу.

— Иди збогом. Данас ти је опет освачуо дан, када се с тобом не може говорити — и он му срдито окрену леђа.

Прошло је неколико дана, када се пријатељи опет нађоше на улици.

— Стани Душане, куда тако хитно? — викну Марко.

— Својим најважнијим послом — одговорн Душан, одмахну руком, па пође

журно даље. Но Марко убрза кораке те га стиже.

— Чекај — вели — жена ми рече, да те данас позovem на ручак.

— Хвала, ал не могу доћи.

— А за што? Ваљда мораш тражити пепељугу? — ругао му се Марко.

— Погодио си. Зато и журим. Немој се смејати. Она мора да је од скора у нашем месту Синоћ сам је видео. Познао сам је по ходу, шеширу и белом јој велу. Али сам је угледао тек с прозора, и док сам ја изашао на улицу, ње је нестало. С тога данас морам разбирати на све стране не бих ли је нашао.

— Па марим ја, тражи је колико хоћеш, кад си така будала; ал како мораш ручати ма где, сврши тај посао код нас, а после ручка иди опет у лов — и он се поново засмеје.

— Па нека је и на твоју — одговори му Душан, и пред подне је пријатељу и отишао.

— Е да ли што? — упита га Марко чим га је угледао.

— Бога ми ништа — одговори му Душан. Још нешто хтеде рећи, ал на мах застаде. Врата се од друге собе отворише, а на њима се указа девојче, лепо као анђео. Беше то гошћа Маркова, о којој му је овај пре говорио, кћи бележника Тешића, из Н. Душан је по слици одмах познао. Маркова жена која је са гошћом ушла одма их једно другом приказа, и они се почеше разговарати.

Што је време више пролазило, бивао им је разговор све живљи, а по ручку је изгледало, као да су већ давнашњи познаници.

— Па би ли се, госпођице, могли научити на наш С.? — упита Душан гошћу између осталог.

— Још те како — одговори му она весело.

— Знаш ли шта сам ја научио? — прихвати Марко — хоћу Мару овде да удам.

— Е то ће чини ми се тешко ићи — рече Мара и засмеје се. Ја истинна водем С., а вас још већма, па и опет велим, да ће то тешко ићи. Не рекох ли вам још синоћ, на кога ја чекам.

— А на кога то, ако је слободно знати? — упита Душан радознано.

— Е, то вам је читава приповетка.

— Па де, приповеди је — умеша се у разговор домаћица. Ми смо је истина чули, али знам, да ће јој се и господин Душан од срца насмејати.

— Па добро. Ал задовољите се тим, да вам све у кратко кажем. То сам толико пута приповедала, да ме већ мрзи о томе говорити — и она смејући се рече:

— Ја се не могу удати све дотле, док по мене не дође какав краљевић.

— Како ви то мислите? — упита Душан радознано, а нека чудна мисао севну му кроз главу.

— Лепо. Када сам пре неколико недеља путовала сестри у госте, изгубила сам на том путу нову, новцату ципелу, па — —

— Шта? Ци, ци, ципелу сте изгубили? — викну Душан збуњено, па скочи са столице.

— Да. Па шта је то тако чудновато? Испала ми је из завежљаја. И сад — дода смејући се — морам чекати на онога, ко ми је донесе. Ко зна не ће ли и по мене доћи какав краљевић, као оно по пепељугу — и она се на ново грохотом насмеја.

Ал Душану није било до смеха. Он погледа на Марку, па онда на домаћицу, и кад онази како се они враголасто смеше, био је потпуно уверен, да је Мара његова пепељуга.

— Госпођице — упита најпосле Мару а и сам се чуди, како му глас чудновато звони — реците ми молим вас, каква је била она ципела коју сте ви изгубили?

— Обична исечена ципела, од угаспто мрке коже — одгори му она, не слутећи зашто он то пита.

— Па реците ми молим вас, шта би ви одговорили ономе, који би вам изгубљену ципелу донео, и опоменуо вас, на ваше обећање, које мало час изразисте? питао је Душан, а не скида ока с ње.

— Боже мој господине, та ја сам од речи. Пристала би на оно, на што је и пепељуга пристала. — одговори она несташно.

Душан је у тренутку извадио из џепа нађену ципелу, коју је готово увек собом

носио, и пошто јој исту показа, клече пред њу каваљерски, па рече:

— Госпођице, ево вам ципеле, молим вас, испуните своје обећање.

Мара се збунила Румен јој обли лице; час гледа Душана, час ципелу у његовој руци, а час опет Марка и жену му, који се једва моглоше уздржати од смеха, а никако да дође до речи.

— Али господине, устаните. — рече најпосле збуњено, пошто јој Душаново клечање мало дуже потраје. — Ја мислим да смо се у шали изравнали. Оно, што сам вам ја позајмила, вратили сте ми, па сад смо готови. — и она устукну један корак натраг. Мислила је, да ће се сад он почети смејати. али се преварила Душан се истина дигао, али му није било до смеха.

И, какав се сад разговор зачео, у том малом друштву, лако је погодити.

Тог истог дана с вечера, дотрчао је Душан весело својој матери:

— Мајчице, нашао сам моју пенељугу.

Ево гледај је па ми реци, хоћеш ли је волети као мене? — и он јој показа Марину слику, коју му је Маркова жена уступила.

Па онда јој приповеди како је Мара Марковој жени случајно писала, да је на путу изгубила ципелу, како је одма Марко чим је дознао да је изгубљену јој ципелу он нашао, по Мару писао, и најпосле, како су се Мара и он упознали.

Док је мати све то слушала, засузише јој очи од радости те је једва могла видети слику, коју је у руци држала, ал да се са овом потпуно задовољила, без сваке је сумње.

Од тога вечера био је Душан свакидањи гост у Марковој кући, а за кратко време, знао је нећ сав С. да је Душан Мару испросио.

Говорило се да у С. скоро није било тако веселе свекрве, као што је то била Душанова мати о сватови му. А како не би била весела? Та добила је по вољи одмену.

Милева Симића.

ЧИТУЉА

Лазар Богдан велепоседник Тиса-Хиђошки, отац угледних и отличних грађана в. кикиндских Дра Живка и Марка Богдана, преминуо је 10. септембра о. г. у 72. години живота и уз опште саучешће тисахиђошких и в. кикиндских грађана сахрањен у В. Кикинди у породичну гробницу. Беше добра срца и ватрен родољуб. Лака му била црна земљица!

Павле пл. Михајловић умировљени учитељ и свештеник новосадски преминуо је 26. септ. о. г. у својој 67. години живота. Бог да му душу прости!

Шарлота Флат рођ. Сопронова удова покојног новосадског вел. жупана Андрије Флата пл. Алфелдија и мати данашњег новосадског вел. жупана Др. Виктора Флата пл. Алфелдија, преминула је 25. септ. о. г. у својој 72. год. живота. Беше врло мирне нарави и добра срца, те с тога поштована од свију грађана новосадских, што се показало и на оном општем учешћу, које су сви без разлике указали у пратњи земних остатака ове честите душе. Лака јој земља била!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

„**Пек**“. Под овим насловом почео је излазити у В. Градишту, у Србији, лист за политику и материјалне интересе. Излазиће недељно на

целом табаку, а цена је за Србију до краја о. г. 3 динара, а за Аустрију 2 фор. Уређује га и издаје г. Светислав Минић (адвокат), а штампа га штампарија Ане М. Драшкоковића.

Соко илустровани календар за годину 1893. Уредник: Проф. Јован Грчић, Год. I. У Нов. Саду. Издање књижаре Луке Јоцића. Цена 40 н. Садржина је: *Игуманови сен*, приповетка Драгутина Ј. Илића — *Риђање сунца*, песма капетана Светозара Манојловића. — *Мој ичелињак*, од Јована Живановића. — *У ноћи*, песма Алексе Ристова Шантића. — *Три заговетке*, од Дра Казбулбуца. — *Тетка Митра*, црте из живота од Веље М. Миљковића. — *Вук Стефановић Караџић*, од Тихомира Остојића. — *О отровима*, од Стеве Милованова. — *Хајдук-Велко*, од Бранислава Станојенића. — *Тојина Стена*, приповетка Бранка М. Рашића. — *Кућевно и школско образовање*, од Јована Кнежевића. — *Шетња једног стенографа по вашару*. — *Врачара*, песма Љубомира П. Ненадовића. — Мало шале, (илустровано). — Опис и упутство о новом новцу. Од А. М. М. — Из статистике јевропских држава. Прерадио А. М. М. — Шематизам ми трополије карлов — Вашари. — Тарифе. Ит.д. — „СОКО“ доноси 43 различне српске слике.

Соколић илустрован календар за годину 1893. Уредник: Проф. Јован Грчић. Год. I. У Нов. Саду. Издање књижаре Лике Јоцића. Цена 20 новч или 45 пара. — „Соколић“ у истом

формату као и „Соко“ са 14 илустрација. — Ко новац у напред пошаље било у маркама или упутницом, добија календар франко. — Ко најмање 10 комада за готово поручи, добија трећину т. ј. $33\frac{1}{3}$ процента а у комисију 25% рабата. — Који су ради у комисију горње календаре имати, нека се што пре обрете, у Новоме Саду, на Луку Јоцића књижара.

Књижара Луке Јуцића у Нов. Саду издала је *пет нових* илустрованих књижица за малу децу под овим насловима: *Домазлук — Мали свет — Децији свет — I. Животињак — II. Животињак*. У свакој књижици има по шест листа разних илустрација, већином из животињског света, која су деци позната и уз сваку илустрацију штампан је zgodан текст. Цена је свакој књижици 15 нов. Ове се књижице могу zgodно употребити за поклон малој деци од 3.—10. године.

Орао велики илустровани календар за проту 1893. годину. Издање књижаре и штампарије Арсе Пајевића у Новоме Саду. Уређује уз сарадњу многих књижевника Стева В. Поповић. Година IXX. Цена 50 н. Ко поручи 10 и више комада добија књижарски рабат од $33\frac{1}{3}\%$. После календарског дела има ово: Прослава 25 годишњице крунисања Њ. ц. и апостола краљевског Величанства Франц. Јосифа I. од С. В. П. — Сава Вуковић оснивач срп. вел. гимназије новосадске од С. В. П. — Божо Бонковић добротвор од Томе К. Поповића. — Разне белешке за домаћу потребу. — На гробу Војводе Ајдук Вељка, песма Драгомира Брзака. — Кардинално правило Верзонова пчеларства од Јована Живановића. — Треба ли појити децу вином и ракијом од Др. М. Поповића. — Каламџење винове лозе у зелен од Х. Х. лика. — Негујмо црквену песму од Тих. Остојића. — Разне белешке за домаћу потребу. — Варају те очи од С. М. — Липа од Ст. Коњевића. — Гајење воћака у судовима од М. Д. Дејановића. — Разне белешке. — Мој побратим, приповетка из српског живота од Драгута Ј. Илића. За тм животописи истакнутих слика и описи других слика у овом календару.

Претплатницима „Добротвора“. Дуго се премисљало да ли да „Добротвор“ и даље излази, и на послетку немогосмо се на то решити. С тога обустављамо даље издавање „Добротвора“ до јануара идуће (1893) године. Буду ли околности тада друкчије, то ћемо лист наставити, и сувишак претплате од ове године се на годину урачунати. — Иначе нека шттовани претплатници дописницом картом уредништву јаве, да ли у случају укинућа „Добротвора“ желе да им се сувишак од претплате натраг врати; јер ће се у противном случају исти у корист глумонемог завода употребити. Дужнике наше молимо, да нам, што су лист до сад примали,

дугујућу своту што пре пошаљу, како би и ми нашим дужностима на време одговорили. На послетку обраћамо се још и п. н. уредништвима српско-хрватских листова, да буду тако добри, да нам замене до конца године шаљу, како би цела годишта за заводску књижницу имали. „Добротвор“ је покренут, не би ли се приходом отуд могли потребни учебници за завод тискати. Но кад тај случај није; те се шта више ни сам лист од сад не може ради неуредног пошљавања претплате и дуговања одржавати; то нам се овај корак неће замерити. У Митровици, августа 1892. Уредништво „Добротвора“.

„Породица“. Изашао је 14. број са овим садржајем: Мајка у народ. песмама Рђаво васпитана деца Русо о васпитању. Припрема за читање. — Породица излази два пут месечно: сваког 1. и 15. Стаје за Србију годишње 4., а полугод. 2 дин. — За стране земље 3 фор. год. Претплату ваља слати г. Ђорђу С. Којићу, учитељу, а рукописе г. К. Петровићу, уреднику „Породице“. Претплатити се може и на пошти.

Стари Сланкамен написао Иларијон Руварац архимандрит у спомен 200 годишње прославе сланкаменачке битке. Штампарија Симе Пајића у Земуну 1892.

Годишње извјешће виших и нижих пучких дјевојачких и дјечачких школа и женске обртне школе слоб. и кр. главн. града Загреба, концем школ. године 1891—2. У Загребу тискарска и литографска завод Ц. Албрехта 1892 У овом извешћу написао је г. Иво Клуг леп чланак о користи усправног писма, које је земаљска влада овом школ. годином завела у свим осн. нар. школама.

Јавна захвалност.

Хладно купатило г. дра Станојевића и г. дра Велимировића у Новом Саду тако је ојачало моје слабе живце, да ја за дужност моју сматрам се захвалити и онима који пате, тепло препоручити ово купатило.

У Јазку 20. септембра 1892.

Милица Стојишић.

О Д Г О В О Р И.

„*Вестнику*“ у Панчево. Ми смо наредили, да Вам се лист у замену шаље, чим смо примили Ваш 1. број: ал се у експедицији превидела и изгубила наша порука, Ви нисте се никад респондовали, а ми судимо, да је ствар у реду, на смо ћутали. Сад вам накнадно шаљемо све овогодишње бројеве и наредилисмо, да Вам се шаље и у будуће сваки број.